Initiatiefvoorstel GroenLinks/PvdA aan de gemeenteraad.

Onderwerp: Ecologisch groenbeheer

Voorstel:

De raad besluit

1. In 2 gebieden in Sittard-Geleen een pilot te starten waar in het voorjaar van 2024 gestart wordt met ecologisch beheer;
2. In de pilot in ieder geval te laten onderzoeken of de resultaten kunnen leiden tot verankering van ecologisch groenbeheer in de beheerorganisatie, waaronder in contractafspraken met aannemers;
3. Het college de pilotgebieden te laten aanwijzen en de tussenresultaten van de pilot in het voorjaar van 2025 te laten rapporteren via een raadsinformatiebrief;
4. De dekking van de kosten mee te nemen in de 3e rapportage 2023 ten laste van de beschikbare incidentele exploitatieruimte.

Samenvatting:

Het is voor de raad en de inwoners van Sittard-Geleen van groot belang inzichtelijk te krijgen welke meerwaarde het ecologisch groenbeheer van de openbare ruimte biedt, naast het reguliere groenbeheer, en wat ervoor nodig is om ecologisch beheer te implementeren in de beheerorganisatie. Die kansen staan niet alleen in het teken van vergroening en verfraaiing als zodanig, maar kunnen ook bijdragen aan de klimaatopgave, betere waterberging, een hogere biodiversiteit, vermindering van hittestress, meer burgerparticipatie, een beter woonklimaat, en een aantrekkelijkere stad voor bewoners en toeristen. Uiteraard zal daarbij ook rekening gehouden moeten worden met mogelijke bezwaren vanuit de directe omgeving bij ecologisch groenbeheer ten opzichte van regulier groenbeheer.
Door eerst een pilot uit te voeren in twee gebieden en deze daarbij een jaar te monitoren wordt kennis vergaard die kan helpen bij het opstellen van ecologisch groenbeleid (groenagenda) en het verankeren van ecologisch beheer, waaronder het vertalen naar meerjarenafspraken met aannemers bij de uitvoering van groenbeheer (nieuw groencontract 2024).

Doel van deze pilot is tweeledig:

1. Het meten van het effect van ecologisch beheer op de biodiversiteit;
2. Ervaring op doen met de implementatie van ecologisch beheer; wat is er bijvoorbeeld nodig om de monitoring goed in te regelen, de uitvoering van het beheer zelf, de financiële consequenties. En welke communicatie is noodzakelijk, hoe geven we vorm aan de participatie etc.?

De pilot dient op basis van bovenstaande doelen nader uitgewerkt te worden.

Toelichting:

Het reguliere groenbeheer van de openbare ruimte is door aanbesteding vastgelegd in meerjarenafspraken met aannemers. Daarin zijn afspraken over inrichting, beheer en maaibeleid van groenonderhoud in de openbare ruimte specifiek gemaakt. De gemeente Sittard-Geleen bereidt een nieuw aanbestedingstraject groenbeheer voor de periode 2024-2026 voor. De 'denkrichting' daarin zou een geleidelijke overgang van regulier naar ecologisch beheer kunnen zijn. Transitie naar ecologisch groenbeheer sluit immers zeer goed aan op de beoogde ecologische veerkracht uit het coalitieakkoord 'samen zorgvuldig, verbindend doorpakken Sittard- Geleen 2022-2026. Enkele citaten uit de paragraaf over ecologische veerkracht (p. 8): 'In Sittard-Geleen en in de regio bevinden zich mooie groengebieden en die koesteren we. Maar ecologische veerkracht gaat nog een paar stappen verder. Het gaat ook om de veerkracht van ons natuurlijk systeem en om duurzaamheid. We gaan aan de slag met het klimaatbestendig maken van Sittard-Geleen om wateroverlast en hittestress tegen te gaan. Waar we het over eens zijn is dat vergroening op meerdere fronten onze focus heeft. Dit levert meteen een bijdrage aan een hogere gezondheid, een beter woonklimaat en grotere toeristische aantrekkingskracht' (p.8). 'We realiseren een vergroening van de stad: er komt niet alleen meer groen in de centra en de wijken, maar ook beter (biodiversiteit) groen' (p. 8).

Transitie naar ecologisch groenbeheer sluit ook aan op het Rekenkamerrapport Groenbeleid en onderhoud (23 april 2023). De conclusies over groenbeheer uit dat rapport spreken boekdelen;
'Wat met name opvalt is dat de gemeente Sittard-Geleen in de basis beschikt over de juiste planvormen om het stedelijk groenbeleid vorm te kunnen geven. Echter deze plannen zijn gedateerd waardoor ze niet meer aansluiten bij de huidige maatschappelijke ontwikkelingen. De nadruk ligt op financiën en beheerniveaus, er wordt geen invulling gegeven aan belangrijke thema's als biodiversiteit en klimaatadaptatie (bijvoorbeeld ecologisch beheer)'
Rekenkamer groenbeleid en onderhoud 23 april 2023, p. 4.

Transitie naar ecologisch groenbeheer sluit ook zeer goed aan bij het door het door het college vastgestelde adviesrapport 'Beheerplan Groen SittardGeleen 2021-2025'. In dat beheerplan – dat door Royal Haskoning DHV is opgesteld - wordt aangegeven dat er binnen de gemeente geen beleid of kader is voor ecologisch of natuurlijker groenbeheer en het monitoren van waarnemingen

daarover. Het advies van Royal Haskoning DHV luidt dat het wenselijk is dat de gemeente voor ecologisch groenbeheer vastlegt wat haar beleid is.

Tenslotte sluit de transitie naar ecologisch groenbeheer aan op de Toekomstvisie 2030, Sittard-Geleen, een veerkrachtige stad. Het geschetste perspectief voor Sittard-Geleen in 2030 (p. 18):
'Dankzij heel wat groene en blauwe structuren en verbindingen op de schaal van Sittard- Geleen maar ook de Euregio, is er sprake van een grote biodiversiteit (soortenrijkdom), klimaatbestendigheid (wateroverlast en hittestress) en ruimtelijke kwaliteit. Dit groene weefsel is ook doorgetrokken in de bebouwde omgeving'.
De beleidsnota "Trots op onze Tuin", het Bomenbeleidsplan (2013) en het Groenstructuurplan (2014) zijn nu nog vigerend maar kunnen ook worden meegenomen in de stappen naar ecologisch groenbeheer.

De opgebouwde ervaring van ecologische beheer proefprojecten zoals d'n Dreej in Holtum en de Ursulinetuin in centrum Sittard wordt meegenomen in het onderzoek (onderdeel 2 van het raadsbesluit).

Financiën:
Er wordt een totaalbudget van vooralsnog € 70.000 via de Kadernota en de begroting 2024 voor de pilot in 2 gebieden beschikbaar gesteld (Incidenteel) voor:

- Inrichtings- en omvormingskosten (indien noodzakelijk, eventueel);
- Ecologisch advies (mogelijk via de aannemer);
- Beheer
- Monitoring
- Communicatie

Bij de transitie naar ecologisch groenbeheer zal gebiedsafhankelijk moeten worden geïnvesteerd in een (online) informatietool en voorlichting (brieven, flyers, voorlichtingsavonden en communicatie op de locaties zelf) aan buurtbewoners c.q. omwonenden, bedrijven en organisaties.

Planning
De volgordelijke stappen zijn;

- Definiëring pilot gebieden en vaststellen doelen;
- Aannemersselectie en gunning bij het aanwijzen van de pilot gebieden;
- In overleg met de gegunde opdrachten aan aannemers komen tot een selectie van de 2 gebieden;
- In het voorjaar 2024 starten met 2 gebieden in Sittard-Geleen, peildatum is 1 april 2024;
- Beheer en monitoring gedurende 5 jaar en daaraan gekoppeld het onderzoek;
- Tussenrapportage pilot via een raadsinformatiebrief in mei 2025;

Alternatieven
N.v.t.

Kanttekeningen
N.v.t.

Bijlagen
Bijlage 1: geen

Ondertekening:

De indiener,

Fractie GroenLinks/PvdA

Jos Janssen

